

**Насърчаване и защита на свободата на религията или убежденията**

**Препоръка на Европейския парламент до Съвета от 13 юни 2013 г. относно проекта за насоки на ЕС относно насърчаването и защитата на свободата на религията или убежденията (2013/2082(INI))**

*Европейският парламент,*

- като взе предвид предложението за препоръка до Съвета, представено от Лайма Люция Андрикене, от името на групата PPE, относно проекта за насоки на ЕС относно насърчаването и защитата на свободата на религията или убежденията (B7-0164/2013),
- като взе предвид Всеобщата декларация на ООН за правата на човека и Декларацията на ООН от 1981 г. за премахване на всички форми на нетърпимост и дискриминация, основани на религиозна принадлежност или убеждения,
- като взе предвид Международния пакт за граждански и политически права и Общ коментар № 22 от Комитета на ООН по правата на човека<sup>1</sup>,
- като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз,
- като взе предвид заключенията на Света относно нетърпимостта, дискриминацията и насилието на основата на религиозна принадлежност или убеждения, приети през 2009 и 2011 г.,<sup>2</sup>
- като взе предвид стратегическата рамка и плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията, приети от Съвета на 25 юни 2012 г.,<sup>3</sup>
- като взе предвид съвместното съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета от 12 декември 2011 г., озаглавено „Правата на човека и демокрацията в основата на външните действия на ЕС – към по-ефективен подход“ (COM(2011)0886),
- като взе предвид своята препоръка до Съвета от 13 юни 2012 г. относно специалния представител на ЕС за правата на човека<sup>4</sup> и Решението на Съвета 2012/440/ОВППС от 25 юли 2012 г. за назначаване на специален представител на Европейския съюз за правата на човека<sup>5</sup>,
- като взе предвид своята резолюция от 13 декември 2012 г. относно прегледа на

---

<sup>1</sup> Общ коментар, приет от Комисията на ООН по правата на човека по силата на член 40, параграф 4 от Международния пакт за граждански и политически права, CCPR/C/21/Rev.1/Add. 4, 27 септември 1993 г.

<sup>2</sup> Съвет на Европейския съюз, 24.11.2009 г., 21.2.2011 г.

<sup>3</sup> Съвет на Европейския съюз, 11855/12.

<sup>4</sup> Приети текстове, P7\_TA(2012)0250.

<sup>5</sup> ОВ L 200, 27.7.2012 г., стр. 21

стратегията на ЕС за правата на човека<sup>1</sup>,

- като взе предвид своите резолюции относно годишните доклади относно правата на човека и демокрацията по света и политиката на Европейския съюз в тази връзка<sup>2</sup>,
  - като взе предвид член 36 от Договора за Европейския съюз,
  - като взе предвид проекта за насоки на ЕС относно насърчаването и защитата на свободата на религията или убежденията,
  - като взе предвид член 121, параграф 3 от своя правилник,
  - като взе предвид доклада на комисията по външни работи (A7-0203/2013),
- А. като има предвид, че съгласно член 21 от Договора за Европейския съюз демокрацията, правовата държава, универсалността и неделимостта на правата на човека и на основните свободи, зачитането на човешкото достойнство, принципите на равенство и солидарност и зачитането на принципите на Устава на Организацията на обединените нации и на международното право са основополагащите принципи за всички външни дейности на ЕС;
- Б. като има предвид, че правото на свобода на религията или убежденията, включително теистични, нетеистични и атеистични убеждения, правото да не се изповядва религия и правото на смяна на религията или убежденията, са всеобщи права на човека и основни свободи на всяко човешко същество, взаимно свързани с други права на човека и основните свободи, както е предвидено в член 18 от Всеобщата декларация за правата на човека;
- В. като има предвид, че Европейският парламент многократно призова за амбициозен набор от инструменти с цел насърчаване на правото на свобода на религията или убежденията като част от външната политика на ЕС;
- Г. като има предвид, че Европейският парламент приветства в този контекст ангажимента на ЕС да разработи насоки относно свободата на религията или убежденията в съответствие с плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията и подчерта необходимостта от това, той и организациите на гражданското общество да бъдат включени в изготвянето на тези насоки;
- Д. като има предвид, че в съответствие със стандартите на международното право всички държави са длъжни да осигуряват ефективна защита на всички свои граждани и всички други лица в съответните им юрисдикции; като има предвид, че преследването на лица и техните семейства, общности, места за богослужение и институции, основано на тяхната конкретна религиозна принадлежност, техните убеждения или всяко законно публично изразяване на тяхната религия или убеждения, е широко разпространено в някои региони на света; като има предвид, че дискриминацията, основана на религия или убеждения, продължава да съществува във всички региони на света, включително в Европа и съседните държави, и като има предвид, че лицата, принадлежащи към конкретни религиозни

---

<sup>1</sup> Приети текстове, P7\_TA(2012)0504.

<sup>2</sup> Приети текстове, P7\_TA(2010)0489, P7\_TA(2012)0126, P7\_TA(2012)0503.

общности, включително религиозни малцинства, или лицата, които не изповядват никаква религия, продължават да бъдат лишавани от техните права на човека и редовно са дискриминирани, задържани, осъждани и в много държави понякога дори екзекутирани заради религията или убежденията си;

1. Отправя към Съвета следните препоръки:

### ***Основания за действие***

- а) насърчаването на правото на свобода на религията или убежденията и предотвратяването на неговото нарушаване трябва да бъде приоритет във външните политики на ЕС;
- б) насилието, преследването и дискриминацията срещу лица, принадлежащи към религиозни общности и малцинства, или срещу лица, които изповядват нерелигиозни убеждения, продължават в много части на света; липсата на религиозна толерантност и готовност за диалог и липсата на вселенско съвместно съществуване често водят до политически размирици, насилие и открити въоръжени конфликти, които застрашават живота и подкопават стабилността в региона; категоричното и незабавното осъждане от страна на Европейския съюз на всички форми на насилие и дискриминация следва да бъде основен елемент на политиката на ЕС в областта на свободата на религията или убежденията; особено внимание следва да се обърне на положението на лицата, които променят своята религия или убеждения, тъй като на практика в редица държави те са обект на социален натиск, сплашване или открито насилие;

### ***Цел и приложно поле***

- в) целта и приложното поле на насоките на ЕС следва да бъдат насърчаване и защита на свободата на религията или убежденията в трети държави, включване на свободата на религията или убежденията във всички външни действия и политики на ЕС в областта на правата на човека и разработване на ясни показатели, критерии, стандарти и практическа ориентация, с цел да се засили насърчаването на свободата на религията или убежденията в работата на длъжностните лица в институциите на ЕС и държавите членки, като по този начин се допринесе за по-голяма съгласуваност, ефективност и видимост от страна на ЕС в неговите външни отношения;

### ***Определения***

- г) тъй като от това ще зависи успешното прилагане на насоките, те следва да предлагат яснота в използваните определения и подходяща и пълна защита на правото на свобода на религията или убежденията, в съответствие с международното право, както в частни и публични изяви, така и по отношение на индивидуални, колективни и институционални измерения, включително правото на изповядване или неизповядване на религия или убеждения, правото на промяна на религията или убежденията, свободата на изразяване, свободата на събранията и сдруженията, както и правото на родителите да образуват децата си според своите морални и религиозни убеждения – т.е. религиозни или нерелигиозни; също така са необходими ясни

определения и пълна защита по отношение на признаването на правосубектността на религиозни институции и институции, основани на убежденията, и зачитането на тяхната автономност, правото на отказ от военна служба, правото на убежище, правото на спазване на дните за почивка и на празнуване на празници и провеждане на церемонии в съответствие с предписанията на съответната религия или убеждения и основното право на защита на собствеността;

### ***Оперативни насоки***

- д) насоките следва да се основават на международното право и на договорите, признати и ратифицирани от международната общност;

### ***Пропорционалност***

- е) както сочи проектът на насоките, в съответствие с принципите, приети от международната общност, свободата от принуда да се изповядват или приемат религия или убеждения и свободата на родителите и настойниците да гарантират религиозно и етично обучение не могат да бъдат ограничавани. Всяка друга проява на правото на свобода на религията или убежденията може да подлежи само на „такива ограничения, които са предвидени от закона и са необходими за защита на обществената сигурност, ред, здраве или морал или на основните права и свободи на другите“<sup>1</sup>; в същото време ограниченията трябва да бъдат тълкувани в тесен смисъл, пряко свързани и пропорционални по отношение на защитените права на другите, и трябва да бъде постигнат правилният баланс; следователно критерият за пропорционалност следва да се подчертае в насоките;

### ***Свобода на изразяване***

- ж) свободата на религията или убежденията и свободата на изразяване са взаимно утвърждаващи се права, но в случаите, когато тези две права се упражняват едно срещу друго, ЕС следва също така да има предвид, че съвременните медийни средства водят до по-висока степен на взаимосвързаност между културите и религиите; затова е необходимо да се предприемат мерки, за да се избегне межкултурното насилие като реакция на актовете на свободата на изразяване, които са критични и особено осмиващи и подигравателни; в този контекст ЕС следва да помага за намаляване на подобно напрежение, например чрез насърчаване на взаимното разбирателство и диалога, и следва недвусмислено да осъжда всеки акт на насилие, извършен в отговор на подобни изказвания, и категорично да се противопоставя на всеки опит да се инкриминира свободата на словото по отношение на религиозните въпроси, като например законите относно богохулството;

---

<sup>1</sup> Декларация на ООН за премахване на всички форми на нетърпимост и дискриминация, основани на религиозна принадлежност или убеждения, чл. 1, ал. 3, A/RES/36/55

### ***Колективно измерение на свободата на религията или убежденията***

- з) в насоките следва да се подчертае, че неразделна част от свободата на религията или убежденията е правото на всеки човек на индивидуално или колективно изразяване на тази свобода; това включва:
- свободата на богослужение или на събранията във връзка с религия или убеждения и на създаване и поддържане на места и религиозни обекти за тези цели,
  - свободата да не се участва в дадена религиозна дейност или събитие,
  - свободата на създаване и поддържане на подходящи религиозни, медийни, образователни, здравни, социални, благотворителни или хуманитарни институции,
  - свободата на искане и получаване на доброволни финансови и други помощи от физически лица и институции,
  - свободата на обучаване, назначаване, избиране или определяне като приемници измежду последователите на подходящи ръководители според изискванията и стандартите на всяка религия или убеждения;
  - свободата на създаване и поддържане на комуникации с лица и общности по въпросите на религията и убежденията на национално и международно равнище; също така в насоките следва да се отбележи, че правото на колективно упражняване на религията (в контекста на което винаги трябва да се спазват индивидуалните свободи на лицата) не следва да бъде ненужно ограничавано до официално признати места за богослужение и че всички неоправдани ограничения на свободата на събранията следва да бъдат осъдени от ЕС; в насоките следва да се подчертае, че държавите са длъжни да останат неутрални и безпристрастни към религиозните групи, включително по отношение на символичната или финансовата подкрепа;
- и) счита, че секуларизмът, определен като строго разделение между религиозните и политическите органи, предполага отхвърлянето на всяка религиозна намеса в дейността на управлението и на всяка обществена намеса в религиозните дела, освен с цел спазване на правилата за сигурност и на обществения ред (включително зачитането на свободата на другите), както и че той гарантира на всички –вярващи, агностици или атеисти – равна свобода на съвестта;

### ***Изисквания за регистрация***

- й) ЕС следва да предприеме действия, когато изискванията за регистрация на религиозни организации или организации, свързани с убеждения, неоснователно ограничават свободата на религията или убежденията. Регистрацията не следва да се възприема като предпоставка за упражняване на правото на човека на свобода на религията или убежденията, тъй като това право не може да бъде обусловено от административни или правни

изисквания; ЕС следва да призовава за премахването на всяко законодателство, като например задължителното вписване на религията на лицата в актовете за гражданско състояние, ако това законодателство води до дискриминация срещу лица, които изповядват нерелигиозни убеждения, или лица, които са променили своята религия или убеждения;

### ***Образование***

- к) както е признато от международно приетите стандарти, родителите или настойниците на дадено дете имат свобода да гарантират, че децата им получават религиозно и етично обучение в съответствие със собствените им убеждения и детето не може да бъде принуждавано да получава обучение по религия или убеждения против волята на неговите родители или настойници, като най-добрите интереси на детето са водещият принцип; правото на родителите да образуват децата си според своите религиозни или нерелигиозни убеждения включва тяхното право да откажат всяка неправомерна намеса от страна на държавни или недържавни субекти в образованието им, която се противопоставя на техните религиозни или нерелигиозни убеждения; насоките следва да подчертаят тези аспекти на свободата на религията или убежденията и следва също така да гарантират секуларизация в държавното образование, а делегациите на ЕС следва да предприемат необходимите действия, ако този принцип се нарушава;

### ***Семейни и социални закони***

- л) ЕС следва да обърне особено внимание на основаната на религия или убеждения дискриминация в семейните и социалните закони на трети държави, по-специално в контекста на правото на брак и правото на упражняване на родителски права, без да се ограничава само до него;

### ***Правото на отказ от военна служба***

- м) насоките следва да включват правото на отказ от военна служба като законно упражняване на правото на свобода на мисълта, съвестта и религията; ЕС следва да призове държавите, които прилагат система на задължителна военна служба, да позволят алтернативна служба с граждански характер, в обществен интерес, а не от наказателно естество, и да се въздържат от наказание на отказалите се от военна служба, включително чрез лишаване от свобода, на основание неизпълнение на военна служба;

### ***Убежище***

- н) ЕС следва да насърчава трети държави да приемат бежанци, преследвани въз основа на тяхната религия или убеждения, както и да им предоставят убежище, особено в случаите, когато бежанците са застрашени от смърт или насилие. Държавите – членки на ЕС, следва да увеличат усилията си за приемане на бежанци, преследвани въз основа на тяхната религия или убеждения;

### ***Подкрепа за – и ангажиране с – гражданското общество***

- о) подкрепата за – и ангажирането с – широк кръг от организации на гражданското общество, в това число организации по правата на човека и религиозни групи, както и групи, основани на убежденията, при изготвянето и прилагането на насоките ще бъде от решаващо значение за насърчаването и защитата на свободата на религията или убежденията и следователно лицата за контакт по въпросите на правата на човека в делегациите на ЕС следва да поддържат редовни контакти с тези организации, за да могат да открият възможно най-бързо проблемите, възникващи в областта на свободата на религията или убежденията, в съответните им държави;

### ***Наблюдение и оценка***

- п) подходящи и текущи наблюдение и оценка на положението в областта на свободата на религията или убежденията в света трябва да бъдат гарантирани от Европейската служба за външна дейност, под ръководството на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, и специален раздел в годишния доклад на ЕС относно правата на човека в света следва да продължава да бъде посветен на този въпрос, включително с препоръки за подобрене; наблюдението на положението в областта на свободата на религията или убежденията следва да бъде един от ключовите въпроси, наред с други права на човека и основните свободи, в отношенията на ЕС с трети държави, особено в контекста на европейската политика за съседство; това следва да бъде отразено във всички споразумения и в документи за преглед и докладване; специалният представител на ЕС по правата на човека следва да обърне специално внимание на въпросите, свързани с насърчаването и защитата на свободата на религията и убежденията, в хода на всички негови дейности, и следва да има изразена роля в насърчаването на тази свобода чрез външните отношения на ЕС; той следва също така да поддържа връзка с Европейския парламент и съответните му комисии относно проблемни области и постигнатия напредък и да се ангажира със съответни неправителствени организации;
- р) следва да бъде приет набор от инструменти за наблюдение, оценка и подкрепа на насоките на ЕС. Той следва да се съсредоточи върху оперативни инструменти, за да отрази по-добре приоритетните области на действие, изложени в насоките, и следва, наред с другото:
- да предвижда подробен контролен лист за анализ на положението с цел проследяване и наблюдение на положението по отношение на правото на свобода на религията или убежденията в съответната държава, за да се определи напредъкът/неуспехите;
  - да изисква от ръководителите на мисии на ЕС да докладват редовно за въпроси, свързани със свободата на религията или убежденията, с подробна оценка на положението, както и за нарушения на правото на свобода на религията или убежденията и репресии срещу негови защитници или други лица, като се обозначават конкретните случаи на явни нарушения на правото на свобода на религията или убежденията; тези доклади на ръководителите на мисии на ЕС следва да бъдат стандартизирани в най-голяма степен, така че да могат да бъдат

сравнявани;

- да подчертава конкретни действия на международните форуми или дейности за сътрудничество за развитие, които са били средство за защита и насърчаване на правото на свобода на религията или убежденията, включително успешното справяне с конкретни случаи (лица, групи, малцинства, институции) на дискриминация или преследване въз основа на религия или убеждения;
- да припомня, че подкрепата на жертвите на дискриминация или преследване въз основа на тяхната религия или убеждения може да бъде оказвана в различни форми, включително чрез покани за тези жертви да дойдат в институциите на ЕС, за да дадат показания за тяхното положение;

Този набор от инструменти (циркулярен документ) следва да се изготви в консултации със заинтересованите лица и да бъде готов преди края на 2013 г.;

### ***Използване на външни финансови инструменти***

- с) външните финансови инструменти на ЕС следва да бъдат използвани както като стимули, така и за възпиране (например замразяване на средства) по отношение на свободата на религията или убежденията в конкретна държава, тъй като това съставлява неразделна част от оценката на цялостното положение с правата на човека в държавата; в случай на тежко влошаване на ситуацията, свързана с правата на човека, включително по отношение на свободата на религията или убежденията, ЕС следва да приложи съществуващите клаузи за правата на човека във външните споразумения на ЕС със съответната държава; използването на клаузи за правата на човека във външните споразумения на ЕС трябва да бъде с обвързващ характер и да е включено систематично във всички споразумения на ЕС с трети държави;

### ***Дейност на ЕС в многостранните форуми***

- т) ЕС следва да продължи инициативите си в различни международни форуми с цел насърчаване и защита на свободата на религията и убежденията; когато е уместно и при поискване, ЕС оказва съдействие на трети държави при изготвянето на законодателство за насърчаване и защита на свободата на религията или убежденията;

### ***Оценка***

- у) в съответствие с член 36 от Договора за Европейския съюз, Европейският парламент следва да участва в оценката на прилагането на насоките, която следва да се извърши не по-късно от три години след влизането в сила на насоките; оценката следва да се основава на анализ на реакцията на ЕС спрямо конкретни ситуации, свързани с нарушаването на свободата на религията и убежденията в трети държави; Европейският парламент следва да бъде редовно информиран за области или тенденции, предизвикващи загриженост, докладвани от делегациите на ЕС; съответните му комисии следва да получават подробна информация;



2. Възлага на своя председател да предаде настоящата препоръка на Съвета, на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и, за сведение, на Комисията.